Autor Guste Santini
Utorak, 18 Siječanj 2022 10:00

Jučer je predsjednik RH gospodin Zoran Milanović „pružio ruku pomirbe“ premijeru Andreju Plenkoviću. Bila je to iznenađujuća gesta jer su prije toga izmijenili prilično snažne „udarce“ što je javnim medijima osiguralo gledanost, slušanost ili čitanost. Da je tome tako potvrđuje zabrinutost najvećih medija u Hrvatskoj jer od našeg predsjednika ni glasa ni traga. Naš premijer je predsjedniku odgovorio u svojoj maniri: “Ne vidim tko je uopće postavio tezu da bih ja bio kriv”. To je razlog zašto je oporba uputila poruku premijeru da sutra na aktualnom satu bude – ponizan (kako to nemoguće zvuči?). Iz izjave jasno slijedi kako naš premijer ni ovaj put neće poslušati oporbu (da li je to još jedna feta, vidjet ćemo).

Ukratko predsjednik RH Zoran Milanović je kazao kako premijer Andrej Plenković nije kriv za pad broja stanovnika u zadnjih deset godina za 400 tisuća. Obrazloženje je bilo kratko i samo se pozvao na slučajeve u drugim nama usporedivim zemljama. (Ostao je dužan hrvatskim građanima odgovoriti zašto se to nije Sloveniji dogodilo.) Tome je dodao kako je sasvim izvjesno kako nećemo potrošiti dobivenu pomoć i kako su rokovi tako kratki da ih objektivno nije moguće u danom roku potrošiti. Da se ne bi stekao dojam kako mijenja taktiku (da li je riječ o Salami taktici ne znamo) tome je dodao kako se je moglo potrošiti više.

Općenito predsjednik mora i treba biti jezičac na vagi koji će ukazivati na objektivne činjenice kako se ne bi kreirala anarhija što je uvijek realna i skupa opasnost (zakon krda). Međutim, ovaj put građani koji ga (ne)vole neće prihvatiti predsjednikovu interpretaciju. Evo zašto.

Nitko ne zna sve bez obzira koliko važnu i odgovornu funkciju obnašao. Kako bi ispravno postupio predsjednik je trebao prije svog komentara poslušati bar demografske i ekonomske stručnjake kako bi bio i ostao korektor kretanja u društvu. Sjećam se izjave Galbraitha kada ga je J. F. Kennedy zamolio da odgovori na pitanje da li ili ne podržati razvoj multinacionalnih korporacija. (Nastavljam po sjećanju) Galbraithu je tada ponuđeno deset tisuća dolara ako napiše deset stranica s napomenom da će honorar biti za tisuću dolara veći za svaku stranicu manje i manji za svaku stranicu više. Galbraith je napisao odgovor na osam stranica. Nitko to nije mogao bolje napisati od njega. Ostalo je povijest. Kennedy nije znao niti je trebao znati ono što zna Galbraith. Kennedy je znao da mora pitati onog koji zna kako bi donio potrebnu odluku. To je bilo najmanje i najviše što je Kennedy trebao učiniti.

U više napisa sam tvrdio i tvrdim da smo krivi zbog demografskog sloma općenito, a posebno u zadnjih deset godina. Nitko nam nije kriv. Dobro je to rekla predšasnica Zorana Milanovića Kolinda Grabar Kitarević kada je kazala kako smo svi krivi. Mislila je na obnašatelje vlasti. Za razliku od Zorana Milanovića Kolinda Grabar Kitarević je kazala da krivac postoji i mora

postojati. Da je tome tako bilo je dovoljno konzultirati bilo kojeg demografa. Ovako se stiče utisak kako je naš predsjednik Zoran Milanović podijelio „oprost“ za „grijeh propusta“ kako premijeru tako i sebi.

Međutim, to nije točno što bi mu kazao svaki makroekonomist. Razlog tome je što je politika Bruxellesa bila dijametralno suprotna u vrijeme ondašnje u odnosu na današnju krizu. Tada HNB nije mogla učiniti niša zbog čega je tadašnji guverner Željko Rohatinski morao dati ostavku. Učinkovitost izvršne vlasti u ovoj krizi nije rezultat neke optimalne politike, kako tvrdi premijer Andrej Plenković, već promjena politike Bruxellesa. Bruxelles nije samo dozvolio ECB-u da „unaprijedi politiku tiskarskog stroja“ već se je, za što su platili i danas plaćaju socijalnu cijenu Grci, odlučio manje razvijenim zemljama izravno pomoći kako nepovratnim sredstvima tako i dodatnim kreditima uz male, zanemarive, kamate. Drugim riječima, Zoran Milanović kao premijer nije mogao učiniti ništa, dok današnji premijer Andrej Plenković nije trebao učiniti ništa jer je za njega sve odradio najprije guverner Boris Vujčić pa potom Bruxelles. Andrej Plenković je trebao „specijalizirati učinkovito trošenje“ dobivenih sredstava i odobrene pomoći. Međutim, to nije učinio. Nije kriv ako nije znao, kriv je jer nije angažirao onog koji zna.

Izjava, predsjednika Zorana Milanovića, kako je na početku bilo jasno kako se poklonjena sredstva kako bi se sanirale štete izazvane potresom, predstavlja sumnjivu, vrlo sumnjivu, podršku premijeru Andreju Plenkoviću. Razlog tome je jednostavan i svakom uočljiv. Da se je tijekom pregovora konzultirala struka naš premijer andrej Plenković je mogao, morao, jasno kazati Bruxellesu kako nije moguće u predloženom vremenu učinkovito investirati dobivena sredstva pa pomoć Bruxellesa mora sa žaljenjem odbiti. Očito naš premijer Andrej Plenković nije nikog konzultirao i tako je donio krivu odluku i prihvatio uvjete koje mu je postavio Bruxelles. Da stvar bude gora, sjećamo se kako se je premijer s ponosom pohvalio glede velikodušnosti Bruxellesa što je, po prirodi stvari, proglasio još jednom njegovom pobjedom. Umjesto pobijede dnevno bilježimo poraze (možda je to reinterpretacija Salama taktike - feta po fetu).

Sve je propuste učinio netko drugi (sic!) jer je naš premijer Andrej Plenković kazao: “Ne vidim tko je uopće postavio tezu da bih ja bio kriv”. Gospodine premijeru, nitko ne treba kazati da li se Vi krivi ili zaslužni. Činjenica je da ste najodgovornija osoba u Hrvatskoj pa, prema tome, Vi morate jasno priopćiti hrvatskim građanima tko je kriv zbog dramatičnog smanjenja broja stanovništva i predstojeće blamaže koju će Lijepa Naša doživjeti kad budemo vraćali dobivenu pomoć. Ukoliko to ne učinite tada morate sami snositi krivicu kako za „grijeh struktura“ tako i za „grijeh propusta“. Sve je ostalo svađa oko toga čije su „pijagule“ kako bi to rekla naša dalmatinska djeca.